

Kommunal planstrategi 2011 - 2015

Hoveddokument

Planinformasjon	
Gjeldende tidsrom:	2011 – 2015
Tidspunkt for revidering:	Oktober 2015
Vedtaksmyndighet:	Kommunestyret
Vedtaksdato:	19.09.2012
Lovhjemmel:	Plan- og bygningslovens § 10-1
Plantype:	Kommunal planstrategi
Handlingsdel:	Nei.
Obligatorisk plantype:	Ja.
Arkivreferanse:	2011/755
Stikkord planinnhold:	Satsningsområder, strategiske grep, planbehov

Koppang: 4-10-12

Even Moen
Ordfører

STOR-ELVDAL KOMMUNE

Innholdsfortegnelse

1	Bakgrunn	3
1.1	Prosess	3
1.2	Planstrategiens oppbygning.....	3
1.3	Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging	4
1.4	Hovedutviklingsområder i regional planstrategi for Hedmark fylke	4
2	Hovedutfordringer i Stor-Elvdal kommune	5
2.1	Befolkningsnedgang.....	5
2.2	Høy aldring	5
3	Satsningsområder i Stor-Elvdal kommune	6
3.1	Oppvekstvilkår.....	6
3.2	Omdømmebygging	6
3.3	Næringsutvikling.....	6
4	Planbehov.....	7
5	Strategiske grep i kommunal planstrategi Stor-Elvdal kommune	8
5.1	Handlingsplaner.....	8
5.2	Folkehelse.....	9
6	Oppsummert	9

1 Bakgrunn

Alle landets kommuner har i henhold til PBL § 10-1 plikt til å utarbeide og vedta kommunal planstrategi minst én gang per valgperiode, og senest ett år etter kommunestyrets konstituering. Planstrategien erstatter det obligatoriske kravet til rullering av kommuneplanen, som tidligere lå i den gamle plan- og bygningsloven av 1985.

Formålet med kommunal planstrategi er å rette fokus på de planoppgaver som bør iverksettes eller videreføres for en økt tilretteleggelse for en positiv utvikling i kommunen. Det er således en synliggjøring og konkretisering av planbehovet for kommunen. Planstrategien er ikke en plantype, men derimot et hjelpemiddel for kommunen til å fastlegge det videre planarbeidet. Planstrategien skal hjelpe den påtroppende politiske staben i startfasen, for å gi et retningsangivende søkelys mot prioriterte og viktige utfordringer for kommunen. Dette vil forhåpentligvis være med på å fremskynde politisk håndtering av viktige plansaker i startfasen etter konstitueringen, da politikerne enklere kan se hvilke saker som bør prioriteres. **Kommunal planstrategi er således et politisk styringsdokument.**

1.1 Prosess

Prosesen med å utarbeide en kommunal planstrategi startet høsten 2011, med utformingen av et utfordringsdokument. Utfordringsdokumentet skal redegjøre for bakgrunnsinformasjon om kommunen, og sette denne informasjonen i et nasjonalt, regionalt og lokalt perspektiv. Kommunestyret ble i møte den 14.12.2012 orientert om kommunal planstrategi, med følgende vedtak:

Vedtak i Kommunestyret - 14.12.2011:

Formannskapet, med rådmannen som sekretær, nedsettes som arbeidsgruppe for utarbeiding av kommunal planstrategi for Stor-Elvdal kommune i perioden 2011-2015. Rådmannens forslag til utfordringsdokument legges til grunn for det videre arbeidet.

Det er blitt holdt månedlige arbeidsgruppemøter i Formannskapet i etterkant av kommunestyrets vedtak. Arbeidet med kommunal planstrategi ble også varslet gjennom "Kulturnytt", som en del av medvirkningsarbeidet. Det er ikke innkommet innspill til planstrategiarbeidet.

1.2 Planstrategiens oppbygning

Kommunal planstrategi for Stor-Elvdal kommune består av følgende deler:

- Kommunal planstrategi 2012 – 2014 (*Hoveddokument*)
 - Planoversikt vedtatte planer Stor-Elvdal kommune (*vedlegg 1*)
 - Ivaretagelsen av nasjonale forventninger i kommunal planlegging, Stor-Elvdal (*vedlegg 2*)
 - Utfordringsdokumentet (*vedlegg 3*)

1.3 Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

Samtidig som det ble innført krav om regionale og kommunale planstrategier, kom det krav om utarbeidelse av nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. De nasjonale forventninger sammenfatter de prioriterte hensynene fylkeskommunen og kommunen bør vektlegge for å følge opp nasjonal politikk. De nasjonale forventningene omfatter seks hovedtema:

- Klima og energi
- By- og tettstedutvikling
- Samferdsel og infrastruktur
- Verdiskapning og næringsutvikling
- Natur, kulturmiljø og landskap
- Folkehelse, livskvalitet og oppvekstmiljø

De vurderinger som er gjort i forhold til ivaretagelsen av nasjonale forventninger er foretatt i vedlagte dokument: *"Ivaretagelsen av nasjonale forventninger i kommunal planlegging, Stor-Elvdal"*.

1.4 Hovedutviklingsområder i regional planstrategi for Hedmark fylke

Det bør være en viss sammenheng mellom regional og kommunal planstrategi. Hedmark fylkeskommune skisserer i sitt utkast til regional planstrategi følgende hovedutviklingsområder:

- Verdiskapning
- Kompetanse og næringsutvikling
- Infrastruktur
- Attraktivitet
- Energi og klima

2 Hovedutfordringer i Stor-Elvdal kommune

2.1 Befolkningsnedgang

Stor-Elvdal kommune har hatt en befolkningsnedgang på 35 % de siste 60 år. I de foregående ti år har denne nedgangen økt ytterligere, og det er hovedsakelig et negativt fødselsoverskudd som har bidratt mest til befolkningsnedgangen. Reduksjonen i folketall gir direkte og indirekte ringvirkninger i hele kommunesamfunnet og kommunen som organisasjon.

Befolkningsnedgangen som Stor-Elvdal opplever, er nært knyttet opp mot den stadige sentraliseringen man opplever i Norge, så vel som resten av verden. Norge har de siste årene opplevd en enorm befolkningsvekst, og dette har hovedsakelig skjedd gjennom netto innvandring til de store byene. Mange rurale områder lider, i form av fraflytting.

En bremsing av befolkningsnedgangen vil bli en av kommunens hovedutfordringer den kommende tiden.

2.2 Høy aldring

Stor-Elvdal har en topptung befolkningspyramide. Det vil si at andelen eldre er uforholdsmessig stor, kontra andelen yngre. Dette gjør at kommunen har en høy forsørgelsesbyrde. Fremskrevne tall tyder på at forsørgelsesbyrden vil øke de kommende år.

Høy aldring er, i likhet med urbanisering, en nasjonal trend. Den høye aldringen skyldes hovedsakelig "baby-boomen" etter 2. verdenskrig, samt økt levetid som gjør at en stor andel av befolkningen vil gå inn i pensjonistalder i de kommende år. Dette medfører en redusert andel potensielt arbeidsføre, samtidig som det også øker andelen potensielt pleietrengende.

En håndtering av aldringsproblematikken vil sammen med befolkningsnedgangen bli en av kommunens hovedutfordringer i den kommende tiden.

3 Satsningsområder i Stor-Elvdal kommune

3.1 Oppvekstvilkår

Barn og ungdom er fremtiden for et hvert kommunesamfunn. Gode oppvekstvilkår vil kunne bidra til at barn og unge i mindre grad velger å flytte ut, eller at de i større grad velger å komme tilbake.

Man kan i Stor-Elvdal kommune gå fra barnehage til doktorgrad, uten å forlate kommunen. Dette er en særegenhet for en distriktskommune. Ivaretagelse av dette tilbudet, med kvalitet i alle ledd, er viktig for å sikre gode oppvekstvilkår. I tillegg til dette, er det sentralt å sikre gode fritidsaktiviteter for ungdom.

Gode oppvekstvilkår sikres først og fremst gjennom kommuneplanens samfunnsdel, og planer underordnet denne. Også arealdelen spiller en sentral rolle.

3.2 Omdømmebygging

Et omdømme kan på mange måter sies å være summen av hvordan en stat, bedrift, organisasjon, kommune, person etc. blir oppfattet av omverdenen. Bygging av et godt omdømme er ikke gjort i en håndvending, da det krever bevisst og målrettet innsats over lengre tid og på flere områder. En god profilering er også et sentralt ledd i omdømmebyggingen.

Arbeid med omdømmebygging vil forankres i kommuneplanens samfunnsdel, og planer underordnet denne.

3.3 Næringsutvikling

Næringsutvikling er en vesentlig del av fundamentet i et kommunesamfunn, og er knyttet tett opp mot befolkningsutvikling. En stor del av næringsutviklingen i distriktene tar utgangspunkt i arealressursene i området. Arealavklaringer på kommuneplannivå spiller i denne sammenheng en sentral rolle når det kommer til gjennomførbarhet av tiltak, det være seg hytteområder, kraftverkutbygging, masseuttak, næringsbygg etc.

En revidering av fortrinnsvis kommuneplanens samfunnsdel og arealdel vil spille en sentral rolle i næringsutvikling, samt planer underordnet disse.

4 Planbehov

Planstrategien skal gjelde for kommende fireårsperiode. Dvs. at man ved neste konstituering, i 2015, skal utarbeide en revidert planstrategi for Stor-Elvdal kommune. I praksis har kommunen dermed en gjennomføringsperiode på 3 år, for å gjennomføre det definerte planbehovet. Det gjelder således å ha realistiske ambisjoner for hva man ønsker å gjennomføre.

Stor-Elvdal kommune har flere planer som har behov for rullering. Størsteparten av disse er mindre planer, så som virksomhetsplaner/sektoerplaner, temaplaner, tematiske kommunedelplaner etc. Rulleringen av disse planene skjer kontinuerlig, og hovedsaklig innenfor eksisterende budsjett, enten ved bruk av tilgjengelig personell eller innleide ressurser. Oversikten over disse planene, og hvilke som bør rulleres, fjernes eller videreføres – finnes i vedlagte "Planoversikt".

I arbeidsprosessen ble det klart at Stor-Elvdal har to store utfordringer; Befolkningsnedgang og høy aldring. Dette er utfordringer av en overordnet karakter, som gir ringvirkninger for hele kommunesamfunnet og kommunen som organisasjon. For å møte utfordringer av en overordnet karakter, ønsker Stor-Elvdal å gjøre et overordnet strategisk grep. Dette innebærer følgende planbehov (fet skrift):

- **Igangsette rullering av kommuneplanens samfunnsdel.**

Planoppstart: Januar 2013.

Hva oppnås med en rullering av kommuneplanens samfunnsdel?

Kommuneplanens samfunnsdel er organisasjonens viktigste overordnede plan. Samfunnsdelen skal legge langsiktige føringer for hele kommunens virksomhet, angi retningslinjer og mål, samordne samtlige sektorers planer, samt se på de langsiktige utfordringene. Samfunnsdelen skal blant annet legge grunnlaget og retningslinjene for utarbeidelsen av kommuneplanens arealdel.

Den gjeldende samfunnsdelen ble vedtatt av Kommunestyret 4. november 1997 og samfunnet har siden den gang gjennomgått store forandringer. Samfunnsdelens innhold er således moden for rullering. Ved hjelp av en rullering vil man få en grunnleggende politisk debatt rundt samfunnsutvikling – og man vil på denne måten kunne innarbeide oppdaterte strategier og mål som er tilpasset dagens og fremtidens samfunn. Dette vil være direkte bidragsgivende til å videreutvikle de tre satsningsområdene som er definert i planstrategiens kap. 4; oppvekstvilkår, omdømmebygging og næringsutvikling. Disse tre satsningsområdene vil videre være bidragsgivende for å motvirke befolkningsnedgangen.

Rullering av samfunnsdelen vil kunne medføre en ytterligere rullering/utarbeidelse av nye planer underordnet samfunnsdelen (tematiske kommunedelplaner, sektoerplaner, handlingsplaner, retningslinjer).

- **Igangsette rullering av kommuneplanens arealdel.**
Planoppstart: Igangsettes før samfunnsdelen er avsluttet.

Hva oppnås med en rullering av kommuneplanens arealdel?

Kommuneplanens arealdel angir hovedtrekk i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene.

Den gjeldende arealplanen ble vedtatt av Kommunestyret 27. april 2005 og er således nyere enn samfunnsdelen. Den omtalte samfunnsdelen tar i større grad enn arealdelen, utgangspunkt i langsiktighet. Arealdelen har i den forstand en kortere holdbarhetsdato, og har et dertil behov for hyppigere rullering.

I distriktskommuner, hvor næringsutvikling i stor grad er arealressursbetinget, spiller arealdelen en svært viktig rolle, da planen danner utgangspunkt for hytteutbygging, kraftutbygging, masseuttak, næringsbebyggelse etc. Arealdelen spiller også en svært viktig rolle når det gjelder oppvekstvilkår, da planen i stor grad tilrettelegger for idrettsanlegg, parker, lekeanlegg, skoler etc. En rullering av arealdelen blir således viktig for å videreføre planstrategiens satsningsområder for oppvekstvilkår og næringsutvikling.

Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel vil til sammen utgjøre et overordnet grep for å imøtekomme befolkningsnedgangen kommunen opplever.

5 Strategiske grep i kommunal planstrategi Stor-Elvdal kommune

5.1 Handlingsplaner

Det oppstår lett et vakuum mellom mål/strategier/planer – og handling/tiltak. For at dette vakuemet ikke skal oppstå, innfører Stor-Elvdal kommune krav om at det utarbeides handlingsplaner for nye strategiske eller overordnede planer. En handlingsplan må stå i forhold til hovedplanens omfang, men må minimum inneholde følgende:

- Bakgrunn og hensikt med planen
- Ansvarsfordeling
 - Hvem har ansvar for hva? Fordeling administrasjon/politisk.
 - Nedsettelse av evt. arbeidsgruppe/styringsgruppe.
- Tidsramme
 - Frister for iverksettelse av planarbeid/tiltak etc.
- Økonomisk ramme
 - Hvilke økonomiske konsekvenser har tiltakene? Hva bevilges?

5.2 Folkehelse

Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot ytre helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen. Folkehelsearbeidet er sektorovergripende og omfatter tiltak i mange samfunnssektorer med sikte på å:

- Utvikle et samfunn som legger til rette for positive helsevalg og sunn livsstil
- Fremme trygghet og medvirkning for den enkelte og gode oppvekstvilkår for barn og ungdom
- Forebygge sykdommer og skader

For å legge til rette for god folkehelse er det gjort et strategisk grep i den kommunale planstrategien for Stor-Elvdal kommune. Det strategiske grepet går ut på at Stor-Elvdal kommune plikter å implementere prinsippene ved godt folkehelsearbeid i samtlige relevante planer og foretak.

6 Oppsummert

Kommunal planstrategi for Stor-Elvdal kommune 2012 – 2015 tar utgangspunkt i følgende planbehov:

- **Igangsette rullering av kommuneplanens samfunnsdel.**
- **Igangsette rullering av kommuneplanens arealdel. Arbeidet med arealdelen iverksettes før samfunnsdelen avsluttes.**

Planstrategien tar følgende strategiske grep for fremtidig utforming av kommunale planer:

- **Det skal utarbeides handlingsplaner for nye strategiske eller overordnende planer.**
- **Prinsippene ved godt folkehelsearbeid skal innarbeides i nye relevante planer og foretak i Stor-Elvdal kommune.**
- **Alle kommunale planer skal ha universell utføring som en førende premiss.**